

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku A. K. sp.k. z siedzibą w K. oraz "F. " sp. z o. o. z siedzibą w K.

przy uczestnictwie P. S.A. z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 lutego 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 marca 2019 r. Wnoszą o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący powołali się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Sformułowane przez skarżących zagadnienie prawne odnosi się do tego, „czy ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu bądź służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a nie będące dotychczas ujawnione w księdze wieczystej ani też powstałe przed oddaniem nieruchomości w użytkowanie wieczyste są skuteczne wobec użytkowników wieczystych, w drodze zasadności ustalenia zakresu posiadania przez użytkowników wieczystych legitymacji czynnej do występowania w niniejszym postępowaniu ze skutecznym wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu, podczas gdy ograniczone prawo własności na nieruchomości objętej postępowaniem nie było ani ujawnione w księdze wieczystej, jak również nie powstało z mocy prawa, ani też nie zostało objęte skutecznym zarzutem zasiedzenia, co koliduje z przytoczoną przez Sąd II instancji uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r. w sprawie sygn. akt III CZP 101/16 jak również z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego wydaną w sprawie o sygn. akt III CZP 50/17 z dnia 5 czerwca 2018 r.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający

w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13 oraz z dnia 3 lutego 2012 r. I UK 271/11 - nie publ.). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 oraz z dnia 9 lutego 2011 r., III SK 41/10 - nie publ.).

Twierdzenia skarżących nie wystarczają do wykazania, że w sprawie spełniona jest przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W powołanej przez skarżących uchwale z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16 (OSNC 2017, nr 11, poz. 123), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że służebność przesyłu może być ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego, jednak użytkownik wieczysty nie może skutecznie żądać ustanowienia takiej służebności, jeżeli urządzenia przesyłowe – zainstalowane przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej – znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste. Zastosowanie powołanej uchwały w okolicznościach sprawy – jak trafnie przyjął Sąd drugiej instancji – przesądza o tym, że wniosek skarżących jako użytkowników wieczystych nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu nie może być uwzględniony, ponieważ urządzenia przesyłowe były posadowione na nieruchomości przed powstaniem użytkowania wieczystego na tej nieruchomości, jeszcze w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej, gdy stanowiła ona własność Skarbu Państwa. Regulacja tytułu prawnego uczestnika postępowania, będącego przedsiębiorcą przesyłowym, do nieruchomości – jako przedmiotu własności – w związku z przebiegiem urządzeń przesyłowych powinna nastąpić w stosunku do właściciela nieruchomości, tj. Gminy K.,

a nie w stosunku do skarżących, będących współużytkownikami wieczystymi tej nieruchomości.

Wbrew twierdzeniom skarżących nie ma sprzeczności między uchwałą z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16, a późniejszą uchwałą z dnia 7 czerwca 2018 r., III CZP 50/17 (OSNC 2019, nr 1, poz. 1), stwierdzającą nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe – na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) – własności urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach należących do Skarbu Państwa nie spowodowało uzyskania przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającej te nieruchomości. Zostało to już wyjaśnione w judykaturze, do której w tym miejscu należy odesłać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018 r., III CZP 24/18, nie publ.).

W judykaturze Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 389⁹ § 1 pkt 4) k.p.c., oznacza, iż dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. i z dnia 13 marca 2017 r., I CSK 596/16, nie publ.). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący nie wykazali, że zastosowanie wskazanych przez nich przepisów prawa, których naruszenie w ich ocenie ma skutkować oczywistą zasadnością skargi, było – w okolicznościach sprawy ustalonych przez Sądy obu instancji – oczywiście błędne lub doprowadziło do tego, że zaskarżone postanowienie jest oczywiście nieprawidłowe.

W znacznej części o braku oczywistej zasadności skargi kasacyjnej przemawia wzgląd na treść powołanego orzecznictwa Sądu Najwyższego w kontekście oceny przesłanki istnienia istotnego zagadnienia prawnego. Ponadto, na gruncie dotychczasowych wypowiedzi judykatury nie ulega żadnej wątpliwości, że przejęcie przedsiębiorstwa przesyłowego wynikające z uwłaszczenia z mocy ustawy oznacza przeniesienie posiadania danych urządzeń przesyłowych i – jeśli powstała odnośna właściwa służebność – także posiadania tej służebności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., IV CSK 280/14, nie publ.; z dnia 26 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, nie publ.; z dnia 15 stycznia 2019 r., I CSK 528/19, nie publ.).

Trzeba ponadto podnieść, że skarżący z jednej strony wskazują na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a z drugiej strony powołują się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne, gdyż, jeżeli dany przepis budzi wątpliwości i jest źródłem zagadnienia prawnego, to nie można twierdzić zarazem, że jego naruszenie jest oczywiste. Albo zastosowanie przepisu jest proste i w efekcie jego naruszenie może być oczywiste, albo problem wykładni jest skomplikowany, przez co powoduje istnienie zagadnienia prawnego, a tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 i art. 98 § 3 w związku z art. 99 oraz art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1, z art. 398²¹ i z art. 13 § 2 k.p.c.